

Se 'European Agricultural Fund for Rural Development' (EAFRD)

STØTTET AF

promilleafgiftsfonden for landbrug

Korsar för friskare djur

DANMARK Britt Brøchner-Nielsen var inte nöjd med hur korna fungerade i hennes och maken Paul-Eriks besättning på gården utanför Skive i Danmark. Efter att ha funderat en tid började hon därför med korsningsavel.

– Jag var inte nöjd med mina holsteinkor och ville förbättra benen på dem. Från början hade jag ingen genomtänkt plan för hur jag skulle gå tillväga och korsade efter egna idéer, säger Britt Brøchner-Nielsen.

– Det finns flera anledningar att börja med korsningsavel. Täckningsbidraget ökar med tio procent utan att man gör någon extra investering, bara på grund av korsningseffekten. Korsningskor är mer robusta, lever längre och är friskare, säger Morten Kargo, avelsexpert vid universitetet i Århus.

Han genomför en forskningsstudie i fem danska besättningar med mellan 130 och 400 kor, sammanlagt cirka 1 000 kor,

som använder sig av Kombi-Kryds. Morten Kargo följer utvecklingen i besättningarna, och Britt Brøchner-Nielsens besättning är en av dem. Studien ska pågå i ytterligare två år.

Hon provade först att korsa med jersey, men efter att ha diskuterat med sin avelsrådgivare gick hon tillbaka till renrasavel. Det dröjde dock inte speciellt länge innan hon började korsa igen, men nu med en plan.

Kombi-Kryds

Kombi-Kryds bygger på att man behåller en tredjedel av besättningen renrasig och till dessa kor använder man könssorterad sperma. De sämsta renrasiga korna semineras med en annan, i det här fallet jersey. De korsningskor som blir resultatet semineras sedan med en tredje mjölkkras, som hos Britt är RDM. Treraskorsningarna, och under inledningskedet av korsningsprogrammet även en del holsteinkor, seminerar man med köttkras.

I Britts och Paul-Eriks besättning finns det än så länge mest renrasiga och tvåraskorsningar bland korna, men bland kvigorna finns en rad treraskorsningar (H-J-R) som kommer att kalva in de kommande ett, två åren.

– Jag tyckte verkligen om jerseykors-

ningarna jag fick fram när jag började korsa, men nu använder jag även rött för att få mer kött på djuren och inte så stora variationer i storlek. Mitt stall passar inte för stora kor men jag ville även förbättra djurhälsan i besättningen, säger Britt Brøchner-Nielsen.

Målet är 11 000 kilo ECM

Det var inte i första hand för att öka avkastningen som Britt valde korsningsvägen men produktionen har inte påverkats negativt, tvärtom. Målet är att korna ska producera i medeltal 11 000 kilo ECM per år, men medeltalet i besättningen låg i mars 2013 på 11 109 kilo ECM med 4,32 procent fett och 3,55 procent protein (128

KORT OM:

Korsningsgården i Skive, Danmark

ÄGARE: Britt och Paul-Erik Brøchner-Nielsen.

BESÄTTNING: 135 mjölkande kor – 40–45 renrasiga holstein och övriga korsningar med jersey och RDM.

PRODUKTION: 11 109 kilo ECM, 4,32 procent fett, 3,55 procent protein. Genomsnittligt celltal 160 000 celler per milliliter.

Läs mer om Kombi-Kryds på nästa sida.

njolkande). Det genomsnittliga celltalet de senaste tolv månaderna ligger på 160 000 eller per milliliter.

Britt har behållit en renrasig kärna av holsteindjur med ungefär 40–45 kor i besättningen som sammanlagt består av 135 mjölkande kor.

– Det gör att jag har möjlighet att gå tillbaka till renrasavel om jag skulle vilja det. Med en kärna av rena holsteindjur kan jag dessutom fortfarande sälja tjurar till avel. Det är bra eftersom jag är avelsintresserad, säger Britt Brøchner-Nielsen.

Ungefär tio besättningar i Danmark arbetar genomtänkt med Kombi-Kryds, som i princip bygger på

Morten Kargo (mitten) och Britt Brøchner-Nielsen (till höger) tittar tillsammans med gårdens djurskötare igenom hur långt korsningsprogrammet har kommit i besättningen.

"För några år sedan var det tabu att över huvud taget använda sig av korsningsavel, men nu är det accepterat i Danmark."

MADS FJORDSIDE

→ samma idé som dagens grisuppfödare arbetar efter för att få fram bra slaktdjur. Antalet besättningar som använder sig av rotationskorsning med tre mjölkkraser är betydligt större.

– Om lantbrukarna bara tänkte på ekonomi skulle fler använda sig av korsningsavel i dag, säger Mads Fjordside, avelsrådgivare vid Viking Danmark och den som stöttar Britt i avelsarbetet.

Mads Fjordside

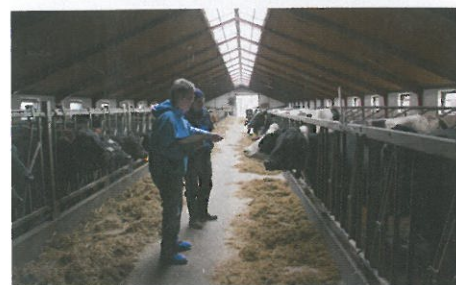
Britt använder sig av nästan 40 procent köttassemin, men den andelen gör det också väldigt viktigt för Britt att använda könssorterad sperma för att få tillräckligt med rekryteringsdjur och att hålla reda på vilken korsningsgrupp varje individ tillhör.

– Britt började med Kombi-Kryds för två år sedan. I det här systemet är det viktigt att hålla reda på grupperna, vilka djur som tillhör vilken korsningsgrupp, säger Mads Fjordside.

Könssorterade doser

Han använder ett Excelark för att hålla reda på grupperna av korsningsdjur och kan med det räkna ut hur mycket könssorterad sperma och köttas som kan eller ska användas.

Britt har valt att seminera alla kvigor och de bästa renrasiga korna med könssorterade doser. Varje individ får två chanser med könssorterat och har kvigan eller kon inte tagit sig efter den andra dosen väljer Britt vad hon vill använda därefter.

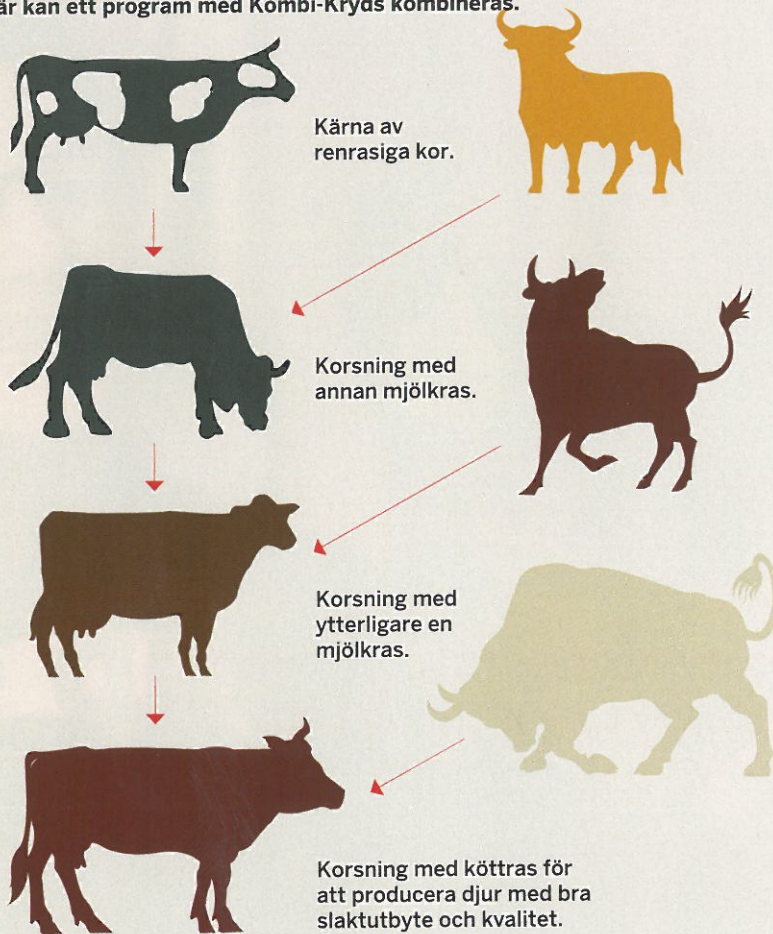

Morten Kargo och Britt Brøchner-Nielsen är båda nöjda med utvecklingen av korsningsdjuren.

KORT OM:

Avelsstrategin Kombi-Kryds

Så här kan ett program med Kombi-Kryds kombineras.

– Dräktighetsresultatet har faktiskt blivit bättre i besättningen sedan vi började använda könssorterad sperma. Det kanske beror på att jag har blivit mycket mer fokuserad i brunstpassningen och avelsarbetet, säger Britt Brøchner-Nielsen.

Seminering tidigast efter 100 dagar

En annan förklaring skulle kunna vara att hon medvetet har förlängt tomperioden. I dag börjar hon seminera som tidigast efter 100 dagar.

– Jag kunde se att antalet semineringsvar var högt när jag började seminera efter 40 dagar. Nu är antalet lägre. Jag använder assistentsemin, och att förlänga tomperioden har även minskat den kostnaden, säger Britt Brøchner-Nielsen.

Britt har bra kontroll på sin besättning. Mjölkningsrobotarna gör att hon kan ägna mer tid inne bland djuren men Excelarket behövs eftersom djuren inte är gruppindelade efter korsningsgrupper.

– Vi har en grupp för förstakalvare och lågrankade kor. I den andra gruppen går äldre kor och högrankade kor, säger Britt Brøchner-Nielsen.

Hittills är hon nöjd med de resultat korsningsprogrammet har gett. Hon har fortfarande möjlighet att återvända till renrasavel, men korsningen med köttas har gett kalvar som ger ett större ekonomiskt utbyte. I början använde Britt limousin, men ganska snart testade hon att seminera med belgisk blå. Nu är det dock angus som används.

– Med belgisk blå blev det väldigt fina kalvar som betalar sig mycket väl. Jag gillade verkligen de kalvarna, men lantbrukaren som köper kalvarna av oss ville ha angus, så nu är det den rasen vi använder, säger Britt Brøchner-Nielsen.

– För några år sedan var det tabu att över huvud taget använda sig av korsningsavel, men nu är det accepterat i Danmark. Vi arbetar inte aktivt för att få fler djurägare att börja använda korsningsavel, men om en lantbrukare frågar efter råd kring det hjälper vi naturligtvis till med det. Vi måste vara affärsmässiga, säger Mads Fjordside.

TEXT & FOTO: LISBETH KARLSSON
lisbeth.karlsson@vxa.se